

1

Ant kairio peties užsimetęs oranžinę sportinę kuprinėlę, Martinas užtrenkė automobilio dureles, spustelėjo užrakto pultelį ir pasuko link takelio prie Elbės. Diena išvykai pasitaikė puiki: birželio pradžios saulė žaidė slėpynių su praskrendančiais pūkiniais debesėliais, o švelnus vėjelis glostė veidą ir apnuogintas blauzdas. Vyras pasidžiaugė, kad palikdamas namus paskutinę minutę nusprendė ilgą kelnes pasikeisti trumpomis. Jo amžiu šių gal ir nelabai pritiko, tačiau tokiam šiltam orui puikiai. Turėjo sau pripažinti, kad su metais gyvenimo spektaklyje patogumui jis vis dažniau skiria svarbiausią vaidmenį.

Prie laiptų į pakalnę stabtelėjo. Visada čia sustodavo. Nuo kalno vėrėsi nuostabi upės panorama. Martinas švelniai žvilgsniu nuslydo vandens paviršiumi lyg mylimos moters kūnu ir atsidūsėjo. Elbė jam priminė brandžią, išmintingą, savimi pasitikinčią moterį. Truputį paslaptinę, kartais net nenuspėjama. Tokia norėjo būti ir Alina. Ji vis ta pati ir vis kita, pervėrė mintis, kiek nustebindama Martiną. Nebūtų pasakęs, kam šie žodžiai skirti: upei ar Alinai. O gal jie tinka joms abiem apibūdinti?

Ir iš kur atsiranda tokių minčių? Nejaugi jos gimsta mūsų galvoje it keisti augalai įvairiausių patirčių supurentame dirvožemyje? O gal kartais aplanko mus iš išorės?

Martinus nesąmoningai gūžtelėjo pečiais. Rudenį ir žiemą filosofiška nuotaika jį užplūsdavo dažnai, bet kad nepaleistų jo lyg šešėlis tokią gražią vasaros pradžios dieną... O gal jos, tos mintys, – ir kodėl jis staiga prisiminė Herakleito žodžius, kad į tą pačią upę negalima įbristi du kartus? – byloja apie gyvenimo rudenį daug įkyriau nei vystanti oda ir papilkėję paakiai?

Pakratęs galvą, lyg tai padėtų atsikratyti neprašytų minčių, Martinas žengė prie laiptų. Jo laukė šimtas trys pakopos. Ne kartą buvo jas suskaičiavęs. Visada skaičiuodavo, kai kildavo laiptais aukšty, bet niekada to nedarydavo jais nulipdamas. „Skaičių meditacija“, – taip šį veiksmą vadino Alina.

Ir kodėl jis nuolat skaičiuodavo pakopas? Juk niekas negali jų nei pavogti, nei per naktį dar vienos primūryti. Įprotis? Ar skaičiavimu užimta galva palengvindavo patį lipimą?

Įveikus pusę laiptų, dar viena netikėta makabriška mintis įsibrovė į smegenis: jis lanko Elbės paplūdimį kaip kiti – kapinės. Ne, jis nieko čia nebuvo palaidojęs nei tiesiogine, nei perkeltine prasme. Ir kuprinėje nešasi ne žvakę, tik termosą su kava; ir pasiima ne gėlių, o knygą. Ir dar languotą tamsiai žalią apklotą, nepraleidžiantį drėgmės, impregnuotą neperšlampama medžiaga, Alinos pigiai nupirktą „Aldi“ parduotuvėje.

Tai kodėl paplūdimį jis palygino su kapinėmis? Ar todėl, kad Alina mėgo lankytis tiek paplūdimyje, tiek kapinėse? Ar todėl, kad eidamas čia jis nuolat apie ją galvoja?

Martinas nuleido galvą ir atsidūsėjo. Pats kaltas, kad ji išėjo. Niekas daugiau. Tik jis vienas kaltas. Kiek metų jis mokės už vieną klaidingą žingsnį, už vieną vienintelį ne ten nuvedusį pasirinkimą? Ar amžinai jausis kaltas? Ar tas nuolatinis savęs kaltinimas gali ką pakeisti? Ar širdį užgulusi kaltė išperka nuodėmę? Kaip konvertuoti kaltę į kokią kitą jausmą, ne taip slegiantį?

Na ir klausimų antplūdis!

Ir kas per paikystės jam šiandien lenda į galvą? Gromuliuoja mintis, užuot džiaugetis saule, vėju, paukščių balsais ir gėlių kvapais. Taip, kaip mokėjo džiaugtis Alina. Ji kilstelėdavo jį nuo žemės. Jis ilgėjosi jos. Jos lengvumo ir gebėjimo džiaugtis gyvenimu. Nekvaršinti galvos nereikalingomis mintimis ir šypsotis. Lūpomis, akimis, širdimi. Kartais jam atrodydavo, kad Alina neturi nei kaulų, nei raumenų, nei sausgyslių, o skrieja per dienas lengvai kaip džiugetisio pripūstas balionėlis.

Šios minties įkvėptas Martinas nušoko nuo paskutinės pakopos, pasuko į dešinę ir, neskubriu žingsniu įveikęs poros šimtų metrų asfaltuotą kelio ruožą, pasiekė žolėje išmintą takelį. Kiek tolėliau buvo matyti audros nuverstas seno gluosnio kamienas. O už jo, nuo pėsčiųjų tako atsivėręs karklų eile, slėpėsi nedidelis smėlio paplūdimys, pamėgtas nudistų.

Prie kelio žibinto metalinės kojos buvo prirakinti du dviračiai. Atpažinęs juos, šyptelėjo ir po minutės jau avėsi sportinius batelius, kad ant smėlio žengtų basomis.

Praskleidęs karklų šakas, jis išlindo į paplūdimį. Šį rytą saule mėgavosi vos keli nuogaliai. Už trijų metrų jau gerokai

įrudusi brandaus amžiaus pora susikaupusi žaidė šachmatais. Moteris, visą dėmesį sutelkusi į medines figūreles, traukė dūmą.

– Labas rytas, – draugiškai pasisveikino Martinas.

– Labas! – kilstelėjęs ranką, pasilabino ir vyras.

Balti banguoti jo plaukai siekė pečius, žydros akys atrodė lyg išblukusios, o sunokusių vyšnių spalvos oda net blizgėjo.

– Tu šiandien ankstyvas, – veik iki juodumo įdegusi tamsiaplaukė pakėlė akis nuo vidury margo pakloto gulinčios šachmatų lentos, ant jos buvo likusios vos kelios figūros.

– Negi čia ir nakvojote? – nusistebėjo Martinas.

– Išsimiegojome kuo puikiausiai, – vyras mostelėjo į palinkusį gluosnį, kurio šakos ir lapija panėšėjo į gamtos sukurtą paplapinę. Po medžio vainiko skliautu ant drėgmės nepraleidžiančio patiesalo gulėjo miegmaišis, jo galvūgalyje meiliai glaudėsi dvi kuprinės. Šalia jų stovėjo plastikinis penkių litrų vandens butelis. Ant šakos kabėjo virtuvinis rankšluostis.

– O kiek žvaigždžių šią naktį matėm, – moteris abu delnus prispaudė prie krūtinės tarsi saugodama širdį, kad ji, apsalusi nuo žvaigždžių grožio sukeltų jausmų, neiššoktų.

Ši pora jau trejus metus nuolat lankėsi nudistų paplūdimyje, o tiksliau – čia gyveno. Jei orai leisdavo, įsikurdavo prie Elbės dar balandžio pabaigoje, o sezoną baigdavo tik spalį. Lyg būtų šio paplūdimio sargai. Dažnai gulėdavo susiglaudę ir burkuodavo kaip balandėliai. Kartais žaisdavo šachmatais, kartais tarp dviejų kuolų įtempdavo lyną ir it kokie cirko artistai juo vaikščiodavo, uoliai balansuodami, kad išlaikytų pusiausvyrą. Jie dažnai maudydavosi upėje ir čia pat mazgodavo puodus, trin-

dami pakrantės žvyru. Kartais metalinėje kepsninėje kepavo dešrelės. Dažnai gerdavo kavą, jos tirščius moteris sunaudodavo grožio procedūroms: išsitrindavo visą kūną, o jei tirščių būdavo daugiau, pasiūlydavo ir kitoms moterims.

Martinus nenutuokė, ką juodu veikia, kai neguli paplūdimyje, nes čia, prie Elbės, kartu su drabužiais žmonės nusimesdavo ir savo profesijas, ir religinius įsitikinimus, ir politines pažiūras, ir banko sąskaitas. Būdavo paprasčiausi žmonės. Nuogi, be socialinių kaukių ar jiems klijuojamų etikečių.

Iš atminties gelmių išniro pokalbio su Alina nuotrupos, ji įsijautusi įrodinėjo, kad nei profesija, nei nekilnojamasis turmas, nei plaukų spalva negali nieko pasakyti apie žmogaus esmę. Jei būtų kitaip, žmogus, pakeitęs darbovietę, šukuoseną ar butą, taptų kai kuo kitu. Vadinasi, visi tie išoriniai atributai nėra svarbūs.

„O kas svarbu?“ – paklausė jis.

Žmona visada turėdavo atsakymą – netgi į tokius keblus klausimus. „Svarbu, geras žmogus ar blogas.“ – „O kaip įžiūrėti tą gerumą? Kuo išmatuoti? Liniuote? Termometru? Barometru? O gal pasverti kaip obuolius parduotuvėje?“ – purkštavo įsijautęs.

„Širdimi. Tiesiog jauti, žmogus geras ar blogas. Tiksliau – ne blogas, o ne toks geras, nes jis dar gali tapti geresnis. Blogų žmonių nebūna.“

Ir šiame paplūdimyje Alinai visi buvo geri. Vieni geresni, kiti – ne tokie geri. Užtat visi lygūs. Ir bendraudavo vienas su kitu kaip lygus su lygiu, ir gamtai visi buvo lygūs. Tai jai labiausiai patiko.

Apie paplūdimio lankytojų charakterį ir pomėgius galėjai spręsti nebent iš jų skaitomų knygų. Jos daugiau papasakodavo apie žmones, nei būtų leidę spėti jų drabužiai, diplomai ir net banko sąskaitų išsklotinės. Taip, būtent knygos tapdavo geriausiu lakmuso popierėliu, leidžiančiu bent truputį praverti duris į nepažįstamų nuogalių sielas. Martinas visada, kai tik leisdavo aplinkybės, užmesdavo akį, ką skaito paplūdimio senbuviai ir naujokai. Laikui bėgant vien iš knygų pavadinimų jis įgudo gana neblogai spręsti, kokio žanro ar stiliaus vienas ar kitas leidinys.

Jei kas būtų surinkęs visas nuogalių skaitomas knygas ir paskelbęs konkursą, kas nesuklydęs gražins jas savininkams, Martinas būtų tapęs vienu iš laimėtojų, o gal net konkurso nugalėtoju.

Štai pagyvenusi moterėlė, žilus plaukus susipynusi į dvi kaseles, buvo ištikima Agatos Kristi detektyvų gerbėja. Prieš pradėdama skaityti, paplūdimyje ji susirasdavo storesnį pagaliuką ir įsikišdavo tarp kairės pėdos nykščio ir antrojo piršto. Martinas iškart sumetė, kad jai skauda pėdos kauliuką ir gresia pėdos deformacija, lotyniškai skambanti labai gražiai – *Hallux valgus*. Nors jos padariniai visai negražūs. Martinas vis svarstė, ar detektyvų mėgėją perspėti, kad operacija jai ne už kalnų ir kad geriau nedelstų, bet galiausiai tos minties atsisakė. Paplūdimys juk ne gydytojo kabinetas, o jei tavo nuomonės niekas neklausia, geriau ir nesikišk. Kai tik upė atslūgdavo, moteris ištraukdavo pagaliuką iš tarpupirščio, padėdavo jį šalia užverstos knygos ir leisdavosi į ilgus pasivaikščiojimus pakrante. Matyt, mintyse spėliodavo, kuris veikėjas žudikas.

Vyruką apskritais akinukais, darbo dienomis į paplūdimį ateinantis valandai, veikiausiai per pietų pertrauką, skaitydavo gudrias knygeles apie finansų valdymą. Moteris su gėle plaukuose – saviugdosa knygeles, o vos kelis plaukų kuokštelių ant galvos teturintis sudžiūvęs ilgšis – istorinius trilerius. Ką skaitydavo patrauklus jaunuolis akiniais kvadratiniais rėmeliais, buvo neįmanoma nuspėti, nes nosį įkišęs į planšetę jis mėgėdavosi elektroninėmis knygomis.

Alina į paplūdimį atsinešdavo kokio nors įžymybės biografiją. Itin mėgo skaityti apie menininkų gyvenimą, įsijausdavo, aikčiodavo, įdomiausias vietas jam perskaitydavo garsiai. Jis pats iš namų dažniausiai prigriebdavo kryžiažodžių knygelę. Ir tai daugiau dėl akių. Jam daug maloniau buvo plepėti su žmona ar stebėti aplinką. Pastaruoju metu jo kuprinėje kryžiažodžių rinkinius pakeitė rimtos knygos, visa galva jis nėrė į istorinę dokumentiką. Martiną domino XX amžiaus pradžios virsmi Europoje ir ypač Vokietijoje. Tikėjo, kad ten ras atsakymus į tai, kas dabar, jau XXI amžiaus pradžioje, vyksta pasaulyje.

„Intelektualių nuogalių klubas“, – taip šią vietą vadino Alina. Kol nuogi kūnai gaudė saulės spindulius, nudistų akys gaudė raides, virstančias žodžiais, sakiniais, vaizdiniais ir protingomis mintimis. Arba nelabai. Atrodė, knyga čia vienintelis šiems individams leidžiamas drabužis, kuriuo jie gali prisidengti. Dažniausiai veidą, o jei labai nori, ir kokią kitą kūno dalį.

Martiną iš kuprinės ištraukė paklotą, nusirengė ir tvarkingai sulankstė drabužius į krūvelę. Užsidėjęs akinius nuo saulės, išsitiesė ant nugaros, atmetė sulenktas rankas ir padėjo galvą ant

sunertų pirštų. Palaima, tikra palaima. O juk buvo laikai, kai nudistų paplūdimius jis lenkdavo lanku, įsivaizduodamas, kad juose renkasi vieni ekshibicionistai, kad savo kankolus jie atsuka ne tiek saulės, kiek kitų apžiūrai.

Taip buvo auklėtas, bet gyvenimas perauklėjo.

Į šį paplūdimį pirmą kartą jį atsitempė Alina. Dar nebuvo susituokę, bet jis jau buvo pasipiršęs ir be proto įsimylėjęs, tad būtų sekęs paskui ją ir į pasaulio galą, ne tik į nudistų paplūdimį. Ji teigė, kad tai vienintelė vieša vieta, kur ji gali išsilaisvinti ir būti pati savimi. Visur kitur ji uoliai vilkėjo „mokytojos“ rūbą, dažniausiai susaistantį, kartais puošiantį, bet visada įpareigojantį. O jai norėjosi laisvės.

„Čia jaučiu, kaip alsuoja jūra“, – kartą mįslingu balsu pasakė. „Jūra?“ – perklausė Martinas, pamanęs, kad mylimoji suklydo, parinko ne tą žodį, juk jūra daugiau nei už šimto kilometrų. „Taip, jūra, – nė kiek nesutrikusi svajingai patvirtino Alina. – Kai ji įkvepia, prasideda atoslūgis, o kai iškvepia – potvynis. Tik ji tai daro labai lėtai, neskubėdama... Bet ritmingai...“

Per Kalėdas Alina jam padovanojo pusės sprindžio didumo knygelę raudonais viršeliais, joje buvo surašytos tikslios jūros atodūsių valandos. Kas šešias valandas jūra įkvėpdavo ir iškvėpdavo, o vanduo Elbėje pakildavo ir nulsūgdavo mažiausiai pusketvirto metro.

Vėliau tokį potvynių ir atoslūgių kalendorių jie pirkdavo kasmet. Alinai patikdavo maudytis, kai vanduo būdavo nulsūgęs ir ji galėdavo klampoti upės dugnu, nuklotu dumbly, jausdama jį tarp kojų pirštų. Jis taip ir neperprato tokio malonumo,

vis laukdavo, kol vanduo pakils ir jis galės plaukioti smėliu nubridęs vos porą metrų nuo kranto.

Raudonąją knygelę seniai pakeitė internetinis puslapis telefone, o Alinos niekas nepakeitė. Jis grįždavo į šį paplūdimį, lyg taip būtų galėjęs ją prisišaukti. Net įprato per atoslūgius kojomis minkyti dumblą, kad pajustų, ką ji jausdavo, nes prisiminė jos žodžius: „Jausmo negali išmąstyti, gali jį tik išjausti.“ Jis uoliai stengėsi, nors turėjo sau prisipažinti, kad dažniausiai gyvena tik savo galvoje, tiesą pasakius, jausmų jis bijojo. Šie jam buvo panašūs į laukinius šunis.

O kaip prisijaukinsi šunį, jei jo bijai?

Martinus atsidūsėjo, apsvirtė ant pilvo ir padėjo smakrą ant sukryžiuotų rankų. Į šį paplūdimį susirinkdavo nedaug žmonių, koks tuzinas, savaitgaliais gal du. Šį rytą, be saldžiosios porėlės, saulėje lepinosi du jau ne kartą matyti vyrukai ir kriminalinių romanų mėgėja. Ir dar viena moteris.

Martino žvilgsnis apsistojo ties ja. Nudistų paplūdimyje šios moters dar nebuvo matęs, tokias dailias krūtis būtų įsidėmėjęs. Tamsūs kaštoniniai plaukai sukelti į purų kuodą viršugalvyje. Tiesi nugara, it nutekintos liaunos kojos plonomis kulkšnimis sukryžiuotos lotoso poza, pakėlusį smakrą, užsimerkusi. Suakmenėjęs moteriškasis Budos įsikūnijimas. O ant kaklo įspūdingas aukso monetų vėrinys. Ar jos tikrai auksinės? Ir kam tas vėrinys, kai kaitiniesi saulėje? Jei metalas įkais, gali ir nudeginti. Jei nenudegins, ant odos liks šviesios dėmės, – užjautė Martinas, stebėdamas paplūdimio naujokę. O gal ji tokio rezultato ir siekia?

Ir kodėl žmonės mėgsta į paplūdimį visą savo auksą temptis?

Vienas čia toks ateidavo su kamufliažine apranga, auksiniu, o gal tik saulėje labai jau tviskančiu roleksu ant riešo ir piršto storumo auksine grandine ant kulkšnies. Keistas tipas. Apžėlęs kaip beždžionė, niūrus ir vienintelis, nė karto į paplūdimį neatsinešęs knygos. Kai jis pasirodydavo ir įsitaisydavo tarp nuogalių, moterys nesąmoningai susigūždavo, kai kurios savo paklotus patraukdavo atokiau (lyg nuo jo būtų dvoke) arba apsirėngdavo ir dingdavo. Net kai vieną sezoną jis nuo viso kūno nusiskuto savo gaurus, nusidažė ševeliūrą ir virto blondinu, niekas nepasikeitė – moterys jį apeidavo ratu.

Martinus pasidžiaugė, kad šį rytą tas tipas dar nepasirodė, vylėsi, kad ir nepasirodys. Nenorėjo, kad nubaidytų šią medituojančią gražuolę.

Kuo ilgiau į ją žiūrėjo, tuo labiau jos bruožai jam atrodė pažįstami. Gal juodu jau buvo susitikę? Martinus perkratė prisiminimus, bet atmintis neskubėjo pateikti norimo atsakymo. Kuo ilgiau žiūrėjo, tuo labiau buvo įsitikinęs, kad matė ją ir kitur, ne šiame paplūdimyje. Moteris atsimerkė ir Martinus iškart nusuko žvilgsnį. Čia spoksoti ir smalsiai apžiūrinėti kitus nuogalius buvo nepadoru. Vis dėlto Martino smalsumas buvo stipresnis už padorumą. Akies krašteliu jis stebėjo moterį. Ši pasiražė lyg ką tik pabudusi katė, ištiesė rankas į viršų ir surakino pirštus. Atverstais į dangų delnais kelis kartus apsuko ratą, tada, nuleidusi rankas, iš krepšio išsitraukė nardymo kaukę ir oranžinį aplanką.

Eis plaukioti? Rašys? Skaitys? O gal tapys? – spėliojo Martinas, žiūrėdamas į tuos du nederančius daiktus, nė nenumanydamas, kad tikros keistenybės jo dar tik laukia.

Tebesédédama lotoso poza, moteris ant galvos užsitraukė nardymo kaukę ir paslėpė akis. Kaukė nebuvo visai įprasta. Stiklai, pro kuriuos galėtum žiūrėti į šalia plaukiančias žuvytes (dabar nebent į praskrendančius drugelius), buvo užklijuoti kartonu.

Martino susidomėjimas augo kaip ant mielių. Moteris iš aplanko ištraukė baltą popieriaus lapą. Jis buvo toks plonytis, kad mėlynu flomasteriu stambiu šriftu išvedžiotas žodis persišvietė. Pirmiausia kaip neregė ji apčiupinėjo visą lapą pirštų pagalvėlėmis, paskui perbraukė delnu, o tada pakėlė prieš akis, tiksliau – prieš kartonu užklijuotą kaukę. Taip sėdėjo geras kelias minutes, tai kiek kilstelėdama galvą, tai pasukdama ją šiek tiek į šoną. Užrašas buvo toks didelis ir ryškus, kad net atvirksčią kitoje lapo pusėje Martinas gebėjo perskaityti. *Vanduo*. Tik tiek buvo užrašyta.

Ką ji čia daro? Treniruoja regėjimą? Gal ji pusaklė ar ėmė akti? Baltosios lazdelės šalimais lyg ir nematyti. Tačiau kodėl akis ji treniruoja nuoga paplūdimyje? Nors koks skirtumas, ką ir kur treniruosi. Skonio ir išmonės reikalas.

Netrukus moteris nusiėmė kaukę ir pažiūrėjo į popieriaus lapą. Neatrodė, kad akla. Martinas buvo įsitikinęs, kad be kaukės ji tikrai perskaitė užrašytą žodį. Iš jos išraiškos Martinas nesuprato, ar ji apsidžiaugė, ar nuliūdo, tačiau kai moteris vėl užsimaukšlino kaukę ir išsitraukė kitą lapą (šį kartą ant jo raudonomis raidėmis buvo užrašyta *Ugnis*, o paskui paėmė dar vieną su juodu užrašu *Palaima*, jis pamažu susigaudė, kas čia vyksta.

Moteris stengėsi perskaityti užrašus jų nematydama! „Trečiąja akimi“, – būtų pasakiusi Alina. „Kankorėžine liauka“, – būtų švelniai ją pataisęs Martinas.